

NORGES BANKS PENGEMARKEDSUNDERSØKELSE

2017

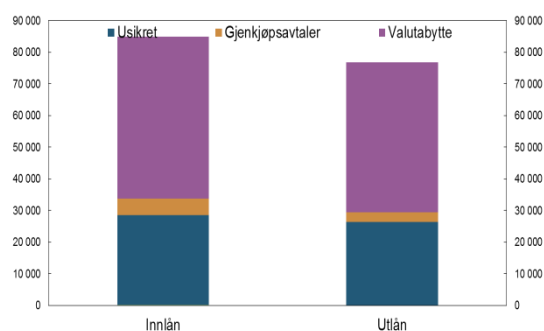

NORGES BANK

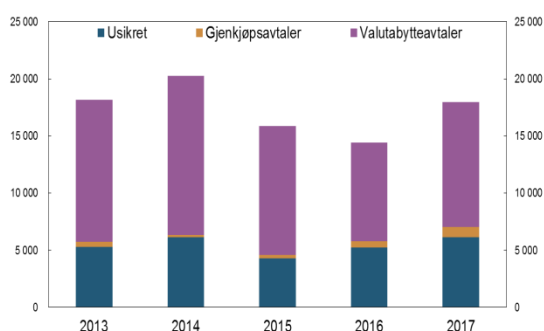
Pengemarkedsundersøkelsen 2017

Norges Bank gjennomfører årlig en undersøkelse av aktiviteten i det norske pengemarkedet. Pengemarkedet er sentralt i det norske finansielle systemet og viktig for implementeringen av pengepolitikken. Det er få offentlige tilgjengelige kilder til informasjon om aktiviteten i det norske pengemarkedet. Pengemarkedsundersøkelsen ble opprettet for å øke informasjonsgrunnlaget. Undersøkelsen ble gjennomført første gang i 2013, og gjennomføres hvert år i april.

Figur 1: Ut- og innlån fordelt på instrument. Daglig gjennomsnitt i april 2017. Millioner kroner

Figur 2: Samlet låneaktivitet i pengemarkedet. Daglig gjennomsnitt per bank i 2013 - 2017. Millioner kroner

Ni banker deltok i undersøkelsen i 2017¹. Bankene rapporterte inn- og utlånsaktivitet i usikrede bankinnskudd, valutabytteavtaler² og gjenkjøpsavtaler for april. Bankene svarte også på spørsmål om aktiviteten i markedet for norske FRA-kontrakter (forward rate agreement). Dette notatet oppsummerer resultatene fra årets undersøkelse og utviklingen fra 2013 til 2017. Tall for 2017 viser gjennomsnittlig daglig låneaktivitet i april i år. Tall for utviklingen fra 2013 til 2017 viser gjennomsnittlig daglig låneaktivitet i april delt på antall rapportørbanker gjeldende år.³

Samlet låneaktivitet

Figur 1 viser rapportørbankenes gjennomsnittlige daglige inn- og utlån i pengemarkedet fordelt på finansielt instrument. Bankene gjorde mer innlån enn utlån i alle de tre finansielle instrumentene. Den største delen av både innlån og utlån var i valutabytteavtaler. Videre utgjorde gjenkjøpsavtaler en relativt liten del av omsetningen i pengemarkedet.

Den gjennomsnittlige daglige låneaktiviteten per bank i pengemarkedet økte i 2017 etter å ha falt i de to foregående årene, se figur 2. Fordelingen av låneaktiviteten mellom de ulike instrumentene har endret seg noe fra 2013 til 2017.

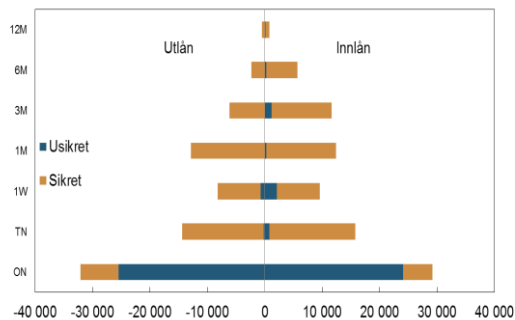
Valutabytteavtalenes andel av den totale låneaktiviteten har falt fra om lag 70 prosent de tre første årene til om lag 60 prosent i 2016 og 2017. Andelen gjenkjøpsavtaler har steget fra mellom én og to prosent de tre første årene til om lag fem prosent i 2017. Usikrede lån utgjorde mellom 26 og 30 prosent av den samlede låneaktiviteten de tre første årene, og om lag 35 prosent i 2016 og 2017.

¹ I 2013, 2014, 2015 og 2016 deltok henholdsvis 9, 10, 11 og 8 banker i pengemarkedsundersøkelsen.

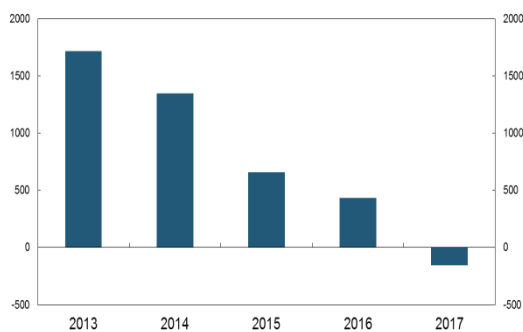
² Bankene har rapportert valutabytteavtaler hvor norske kroner inngår i avtalen.

³ Variasjon i antall handledager i april, påskens plassering og hvilke banker som deltar begrenser sammenligningsgrunnlaget fra år til år noe.

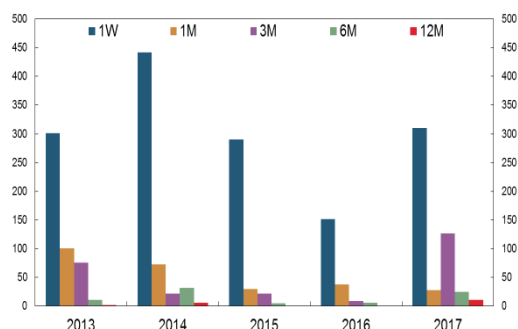
Figur 3: Låneaktivitet fordelt på løpetid, transaksjonstype og transaksjonens fortegn. Daglig gjennomsnitt i april 2017. Millioner kroner

Figur 4: Netto innlån usikret over natten. Daglig gjennomsnitt per bank i 2013-2017. Millioner kroner

Figur 5: Låneaktivitet i usikrede lån, fordelt på løpetider over ett døgn. Daglig gjennomsnitt per bank i 2013 - 2017. Millioner kroner

Usikrede transaksjoner

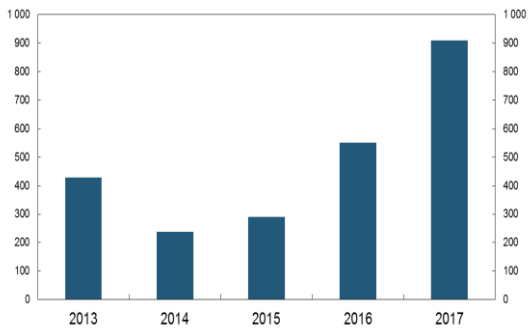
Figur 3 viser hvordan bankenes inn- og utlån var fordelt mellom usikrede og sikrede⁴ transaksjoner, og hvilke løpetider de er gjennomført på. Usikrede transaksjoner forgår i hovedsak over natten, og om lag 80 prosent av transaksjonene på denne løpetiden er usikrede transaksjoner. Av de sikrede transaksjonene over natten er tilnærmet alle valutabytteavtaler. Bankene låner mer inn enn de låner ut på alle løpetider, med unntak av én måned og over natten.

Hvert år siden 2013 har daglig gjennomsnittlig netto innlån per bank i usikrede transaksjoner over natten falt, se figur 4. For første gang de siste fem årene rapporterer bankene at de låner mer ut enn inn i usikrede transaksjoner på denne løpetiden.

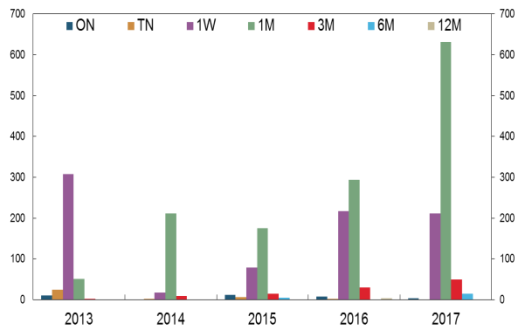
Figur 5 viser at omsetningen av usikrede transaksjoner med løpetid på over et døgn har tatt seg opp siden 2016. I 2017 var nivået om lag det samme som i 2013. Omsetningen har økt mest i løpetidene på én uke og tre måneder. Bankene rapporterer at usikrede transaksjoner i hovedsak blir handlet med andre banker som motpart.

⁴ Valutabytteavtaler og gjenkjøpsavtaler er sikrede transaksjoner.

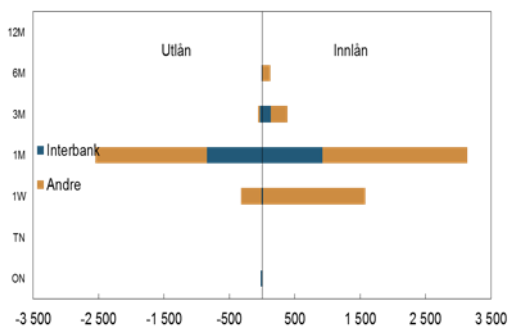
Figur 6: Låneaktivitet i gjenkjøpsavtaler.
Daglig gjennomsnitt per bank i 2013 - 2017.
Millioner kroner

Figur 7: Låneaktivitet i gjenkjøpsavtaler fordelt på løpetid. Daglig gjennomsnitt per bank i 2013 - 2017. Millioner kroner

Figur 8: Låneaktivitet i gjenkjøpsavtaler fordelt på løpetid, motpart og transaksjonens fortegn. Daglig gjennomsnitt i april 2017. Millioner kroner

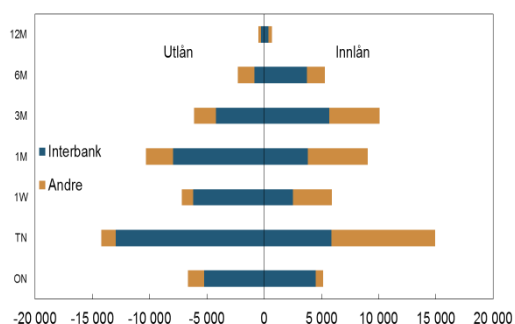
Gjenkjøpsavtaler

I 2017 var låneaktiviteten i gjenkjøpsavtaler om lag 900 millioner kroner daglig per rapportørbank, se figur 6. Dette er den høyeste rapporterte låneaktiviteten de siste fem årene. Låneaktiviteten i gjenkjøpsavtaler har økt hvert år siden 2014.

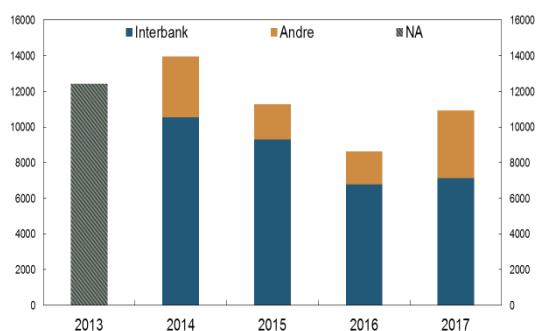
Figur 7 viser at låneaktiviteten i gjenkjøpsavtaler med løpetid på én måned var høyere i 2017 enn i tidligere år. Låneaktiviteten i gjenkjøpsavtaler med løpetid på én uke var om lag den samme som i 2016; større enn i 2014 og 2015, men mindre enn i 2013. For løpetider lenger enn én måned har låneaktiviteten økt hvert år siden 2013.

Rapportørbankene låner samlet sett mer inn enn de låner ut i gjenkjøpsavtaler. De fleste handlene er med andre motparter enn banker, og mesteparten av handlene har løpetid på én uke og én måned, se figur 8.

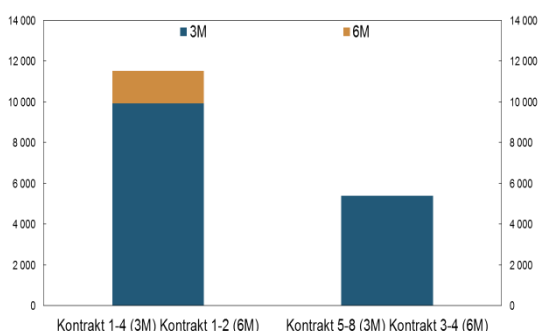
Figur 9: Låneaktivitet i valutabytteavtaler, fordelt på løpetid, motpart og transaksjonens fortegn. Daglig gjennomsnitt i april 2017. Millioner kroner

Figur 10: Låneaktivitet i valutabytteavtaler, fordelt på motpart⁵. Daglig gjennomsnitt per bank i 2013 - 2017. Millioner kroner

Figur 11: Omsatt volum av FRA-er målt ved kontraktens pålydende verdi. Daglig gjennomsnitt i april 2017. Millioner kroner

⁵ I 2013 undersøkelsen ble det ikke skilt på motpart i valutabytteavtalene.

Valutabytteavtaler

Figur 9 viser rapportørbankenes valutabytteavtaler fordelt på løpetider. Låneaktiviteten var størst i handler med løpetid tomorrow/next (T/N). Rapportørbankene gjorde noe mer innlån enn utlån på denne løpetiden. Det ble gjort mest netto innlån på tre måneder løpetid, og mest netto utlån over natten.

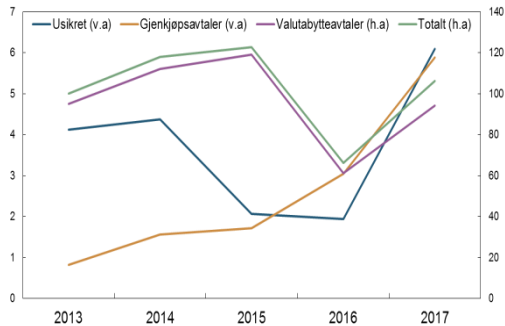
Den daglige låneaktiviteten i valutabytteavtaler per rapportørbank lå i 2017 på om lag 11 milliarder kroner. Dette er over 2 milliarder mer enn i 2016, men lavere enn i de foregående årene, se figur 10. Økningen i låneaktiviteten fra 2016 var i hovedsak med andre motparter enn banker. Andelen handler som er gjort med ikke-banker var om lag 35 prosent i april 2017. I årene 2014 til 2016 har andelen ligget mellom 18 og 24 prosent.

FRA-markedet

Figur 11 viser omsetningsvolumet for norske FRA-kontrakter, fordelt på oppgjørsdato⁶ og løpetid på underliggende pengemarkedsrente. Om lag 90 prosent av omsetningsvolumet var kontrakter med tremåneders underliggende pengemarkedsrente. Tilsvarende tall for 2015 og 2016 er henholdsvis 93 og 98 prosent. De tre siste årene har om lag to tredeler av omsetningen blitt gjort med de fire første tremånederskontraktene og de to første seksmånederskontraktene.

⁶ De fire første 3-måneders og to første 6-månederskontraktene har oppgjør på IMM-datoene fra juni 2017 til mars 2018, mens de fire neste 3-månederskontraktene og de to neste 6-månederskontraktene har oppgjør på IMM-datoene fra juni 2018 til mars 2019.

Figur 12: Løpetidsvektet låneaktivitet fordelt på instrument. Daglig gjennomsnitt per bank i 2013 - 2017. Total løpetidsvektet låneaktivitet er indeksert til 100 i 2013

Løpetidsvektet låneaktivitet

I 2017 tok løpetidsvektet⁷ låneaktivitet seg opp etter å ha falt i fjor, se figur 12.

Siden 2016 har det vært en økning i løpetidsvektet låneaktivitet i alle instrumentene.

Økningen i det usikrede markedet skyldes generelt økt volum, og mer aktivitet i usikrede transaksjoner med lenger løpetid (jfr. figur 5). Løpetidsvektet er omsetningen i det usikrede markedet på det høyeste nivået siden undersøkelsen startet i 2013.

Løpetidsvektet låneaktivitet i gjenkjøpsavtaler har økt hvert år siden 2013. Utviklingen kan forklares med generell økning i låneaktiviteten og økt aktivitet i gjenkjøpsavtaler med lenger løpetid (jfr. figur 6 og figur 7).

Økningen i løpetidsvektet låneaktivitet i valutabytteavtaler fra 2016 skyldes en generell økning i låneaktivitet (jfr. figur 10). Undersøkelsen viser ingen klar trend for utviklingen i løpetiden til valutabytteavtalene.

⁷ Låneaktiviteten er vektet med løpetiden for transaksjonen. ON, TN og SN er vektet med 1, én uke med 7, én måned med 30 og videre opp til 360 for 12 måneder.

Tabell 1: Inn- og utlån i det norske pengemarkedet. April 2017. Daglig gjennomsnitt.
Millioner kroner

	Usikret	Gjenkjøpsavtaler	Valuttabytte	Sum
Innlån	28537	5224	51070	84830
Over natten	24027	0	5153	29179
Tomorrow-Next (T/N)	772	0	14929	15700
T/N- 1 uke	2053	1579	5921	9553
1 uke - 1 måned	224	3138	9035	12396
1 måned - 3 måneder	1135	384	10066	11586
3 måneder - 6 måneder	227	123	5286	5636
6 måneder - 12 måneder	100	0	679	779
Utlån	26399	2965	47354	76718
Over natten	25440	24	6658	32122
Tomorrow-Next (T/N)	202	0	14229	14431
T/N- 1 uke	734	322	7203	8259
1 uke - 1 måned	24	2550	10342	12915
1 måned - 3 måneder	0	63	6113	6176
3 måneder - 6 måneder	0	5	2313	2318
6 måneder - 12 måneder	0	0	496	496
Sum	54936	8188	98423	161548

Tabell 2: Omsetning av norske FRA-kontrakter. April 2017. Daglig gjennomsnitt.
Millioner kroner

	FRA-kontrakter			Total
	Kontrakt 1-4 (3M)	Kontrakt 5-8 (3M)	Kontrakt 1-2 (6M)	
3M	9 919	5 382		15 302
6M	1 588	0		1 588
Total	11 508	5 382		16 890